

Fy skam
av Erland Svensson
Distriksläkare i Fjällbacka

"Hjälp, hjälp han dör". Hon rusar in genom dörren med sonen i famnen. "Hjälp han andas inte"

Vi lägger pojken på britsen. Han är lite slapp, ögonen fladdrar men andas det gör han. Jag kan känna pulsen, öppnar hans ögon. Trötta pupiller med sökande blick. Han är inte längre så livlös. Han börjar kämpa emot. Och andas gör han, och pulsen kan jag känna.

Mamman sitter lutad över sin pojke. Rödögd och blek. Hon sitter nära intill, drar över hans hår, en hand mot kinden. Öppnar overallen, kränger av den. Hon behåller pyjamasen på. Någon har lagt på en tunn filt. Sköterskan tar tempen, 39,3.

Mamma lugnar sig. Kan börja berätta: *"Han verkade så varm, så jag tog av honom tröjan. Han fick vatten, drack lite. Det var inget särskilt. Han har haft hög feber tidigare. Men vid åttatiden började sängen skaka, först några småkrampor och sedan en jättekrampe. Det var så hemskt. Jag tog upp honom och då blev han alldeles livlös. Han slutade andas. Hans slutade andas och jag kände ingen puls. Jag försökte blåsa några andetag men det hände inget.. Jag visste inte vad jag skulle göra. Jag sprang över till er direkt. Vilken tur att ni hade öppnat..."*

Pojken vaknar till och börjar smågnälla, sedan kommer storgråten. Mamma tar upp honom. Håller hårt om sin pojke. Pojken håller hårt om sin mamma. Han vill inte bli undersökt.

-Jag var så orolig, säger mamman.

Jag försöker behålla mitt lugn, tittar på pojken. Jag förklarar, det är feberkrampor. *"Det är otäckt men inget farligt."*

Jag lämnar dem ensamma i rummet och tar mig an nästa patient. Återvänder till rummet med mamman och pojken. Han ser mycket piggare ut. Mamman lättad. Jag är lättad. Men oron finns där. Jag förklarar, jag lugnar. Febernedsättande, stjärtpiller. Lugnar, lugnar, lugn.

De kan åka hem. De bor härintill. Jag ringer under eftermiddagen. Allt för att lugna. Jag lugnar henne och mig själv. Jag har själv upplevt paniken de få gånger min dotter fick sina affektkramper. Hur livet suddas ut, ett långt, långt andningsuppehåll. Kroppen. Försvinnandet. Då kunde jag inte behålla mitt lugn. Men nu vill jag, nu kan jag ge henne detta..

Förtröstansfull sveper hon in sonen i filten och går sin väg. Tillit och lugn. Resten av dagen flyter på som vanligt.

Jag ringer upp henne senare på eftermiddagen.

- Jo, han blev piggare en stund, fick lite vätska men kräktes upp. Sen somnade han. Det känns

oroligt.

- OK jag kommer hem till er. Om en timme ungefär.

Jag tar med mig väskan med de viktigaste för undersökning. Läger ner remissblanketten. Har redan börjat fylla på texten. Jag får väl skriva resten vid hembesöket. Han behöver nog in till barnakuten.

Hon leder mig in till spjalsängen. Ja han känns varm men inte så farligt, fin färg, mjuk hud. Jag lyfter upp honom. Han vaknar till. Ser ut som alla andra febriga barn, som de hundratals jag mött under åren.

Remissen är nästan färdigfylld. Mamma verkar lugn av min närvaro. Hon verkar inte orolig. Jag verkar inte orolig och hör mig säga: ” *Jag tycker inte ni behöver åka till sjukhuset* ”

Mamman blir lättad, hon litar på mitt omdöme. Remissen blir ej färdigformulerad.

Jag drar hemåt. Jag känner ingen oro

Jag får telefonsamtalet nästa morgon. Det är läkaren på intensiv. Hon vill ha mer information om pojken. Hon sa ...krampat...skyhögt socker.... respirator, ..medvetslös....nya kramper.... meningit. Meningit, Meningit! Det är ju det man inte får missa. Hur kunde jag missa. Vad har jag gjort. Missa det som inte får missas.

Senare på kvällen flera timmar efter mitt besök hade pojkens mormor kommit för att se till sitt barnbarn. Hon ringde ambulansen direkt. Han krampade flera gånger under färden. Hög feber. Ilfart, sirener, upp till intensiv, respirator. Ryggmärgsprov visade sannolikt hjärnhinneinflammation men man väntade på fler svar.

Läget var kritiskt.

Paniken stiger. Vad har jag ställt till med : Meningit det som man inte får missa. Man får inte missa. Men jag hade ju undersökt, nackstelhet var han inte. Men hur kunde du missa. Svindlar, skakar, blundar. Snart kommer dagens första patient. Snart kommer alla veta. Hela samhället kommer veta det. Jag vet vad de tänker: hur kunde jag missa.

Jag tar mina patienter men tankarna är någon annanstans. Vad hade jag gjort.

Det blir ingen lunch. Jag ville undvika allas blickar. Jag sluter mig i mitt rum.

Efter dagens sista patient ringer jag intensiv och får tag på sköterska. Jo han har fått flera kramper, ligger fortfarande i respirator.

Jag vet inte hur jag tog mig hem. Hämtade nog barnen på dagis, det var ju min dag.

Värmdde maten, åt lite.

Somna kunde jag. Drömsömn. Jag är pojken som kämpar för sitt liv, mitt liv omgiven av slangar, respirator, syrgas. Jag vaknar, somnar, vakar, svävar. Vaknar somnar, vaknar, svävar, ångesten kryper nära. Tidigt stiger jag upp. Säger inget om hur jag mår. Vad har jag gjort. Jag vågar inte till jobbet. Alla vet ju. Allas blickar riktas mot mig. De vill naturligtvis inte komma till mig efter vad jag gjort.

Men kommer ändå iväg.

Ringer intensivt. *”Läget är stabilt men osäkert”*. Dagen går.

Jag ringer mormodern som berättar att hon kom till Erik senare under kvällen. *”Jag såg direkt att han var väldigt sjuk.”*

Hur lät hon. Arg. Anklagande naturligtvis. .

Jag vågade inte prata med mamman. Förresten vakade hon säkert inne hos sin son.

Så gick dagarna. På nätterna samma drömmar, jag ligger där och kämpar för mitt liv.

Samma drömmar. Samma återkomst.

Jag är sex år gammal. Jag hade tagit med tvillingarna, grannarnas barn genom skogen bort till Bölet och hälsat på Olssons. Vi hade lekt, med deras barn, vi hade haft så roligt, gjort en massa spännande lekar. Längre hade vi lekt. Vi var så glada alla tre. I backen upp mot huset kommer Margit mamma till tvillingarna. Hon är arg. Jag får världens utskällning. Vågar inte titta upp. Blicken fäst ner mot singelgruset i backen. Jag vågade inte titta upp. Vad har jag nu ställt till med? Och vi som hade haft så roligt.

Blicken min är tom, säger inget. Inte till mamma. Inte till pappa. Ingen skall få veta vad jag gjort.

Hur det gick med pojken med hjärnhinneinflammationen. Han tillfrisknade. Blev återställd sånär som en lätt hörselnedsättning i ena örat.

Jag skulle träffa honom på barnvårdscentralen.. Det var dags för 2,5-årskontroll. Plötsligt såg jag hans namn på listan.

Mötte mammas blick ute i väntrummet. Erik verkade pigg. Skulle jag våga fråga?

Hörselnedsättningen var inget större problem. Men nu kommer väl kritiken. Nej, inga kritiska meningar. Men ögonen, mammans ögon. Kritiska?

Men än idag fruktar jag telefonsamtal från kollega eller uppdraget uppgift att ringa upp. Vad vill de mig? Vad har jag gjort. Ständigt denna sexåring. Skamfylld efter att ha haft en kul lek med grannbarnen. Skammen, skulden. Nerböjd, avskild. Ensam.